

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku

LBI.410.002.02.2016
P/16/058

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Białymstoku
ul. Akademicka 4, 15-267 Białystok
T +48 85 874 81 00, F +48 85 874 81 33
lbi@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/058 – Zapobieganie bezdomności zwierząt	
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Białymstoku	
Kontrolerzy	Tomasz Suchowierski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98175 z dnia 31.12.2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1-2)	
Jednostka kontrolowana	Green House Mateusz Oblacewicz, Krzeczkowo 63, 19-100 Mońki (dalej „Schronisko”)	
Kierownik jednostki kontrolowanej	Mateusz Oblacewicz, właściciel	(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia¹ pozytywnie działalność Schroniska. Przebywającym w nim zwierzętom zapewniono właściwe warunki bytowania oraz opiekę weterynaryjną, w tym przeprowadzenie zabiegów kastracji lub sterylizacji. Zwierzęta – tylko psy – przebywały w utrzymanych w dobrym stanie technicznym i sanitarnym boksach. Do Schroniska były przewożone zatwierdzonymi przez Powiatowego Lekarza Weterynarii, odpowiednio wyposażonymi pojazdami. Prawidłowo, w sposób umożliwiający ich pełną identyfikację ewidencjonowano psy. We właściwy sposób prowadzono też adopcje zwierząt. Psy oddawano do adopcji nieodpłatnie, na podstawie umów zawieranych z nowym właścicielem. Schronisko, jako współorganizator lub sponsor, brało udział w szeregu akcji propagujących adopcje i właściwą opiekę nad zwierzętami. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na prowadzeniu działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na obszarze siedmiu z trzynastu gmin bez zezwoleń wójtów tych gmin, a także na obszarze dwóch gmin przed uzyskaniem takiego zezwolenia.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Funkcjonowanie schroniska

Opis stanu faktycznego

1.1. Organizacja schroniska.

Właścicielem Schroniska dla Zwierząt GREEN HOUSE² jest Pan Mateusz Oblacewicz. Zamiar prowadzenia schroniska dla zwierząt został zgłoszony do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Mońkach 25 października 2012 r. Decyzją z 2 listopada 2012 r. Powiatowy Lekarz Weterynarii w Mońkach nadał Schronisku weterynaryjny numer identyfikacyjny (20083401). (dowód: akta kontroli str. 3-5)

Zezwolenie na prowadzenie schroniska dla bezdomnych zwierząt zostało wydane przez Burmistrza Mońiek 2 listopada 2012 r. W zezwoleniu określono szereg wymagań w zakresie: jakości usług objętych zezwoleniem (m.in. dysponowanie atestowanym sprzętem do wylapywania i obezwładniania bezdomnych zwierząt, niezagrażającym ich życiu i zdrowiu, dysponowanie, pojazdami przystosowanymi do transportu zwierząt oraz niezbędną liczbą personelu przeszkolonego w zakresie postępowania ze zwierzętami), niezbędnych zabiegów z zakresu ochrony środowiska i ochrony sanitarnej po zakończeniu działalności objętej zezwoleniem, środków technicznych jakimi dysponuje ubiegających się o zezwolenie (wyszczególniono posiadany pojazd do przewozu zwierząt, chwytnak i klatki dla

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

² Zwanego dalej „Schroniskiem”.

psów) oraz wskazano inne wymagania (m.in. wymóg prowadzenia na bieżąco dokumentacji dostarczanych do schroniska zwierząt, posiadania aktualnych umów z lekarzami weterynarii, podmiotami odbierającymi padłe zwierzęta, odpady i nieczystości oraz wykonującymi usługi dezynsekcji i deratyzacji). Schronisko spełniało wymogi określone w zezwoleniu Burmistrza Moniek.

Kolejnymi decyzjami (z 9 listopada 2012 r. oraz 21 listopada 2014 r.) doprecyzowano datę rozpoczęcia działalności (na 2 listopada 2012 r.) oraz przedłużono termin zakończenia działalności (na 1 listopada 2022 r. – pierwotne zezwolenie było wydane na cztery lata).

(dowód: akta kontroli str. 3-5)

W okresie objętym kontrolą Schronisko na podstawie zawartych umów wylapywało zwierzęta z terenu 13 gmin. Zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami Schronisko posiadało tylko w pięciu z tych gmin, przy czym w Elku, Mońkach i Jaświłach - uzyskało zezwolenia przed podpisaniem umów dotyczących wylapywania bezdomnych zwierząt, natomiast:

- w Goniądzu - wylapywało zwierzęta od 10 stycznia 2013 r., podczas gdy zezwolenie zostało wydane 25 marca 2014 r.,
- w Grajewie - odławiało zwierzęta od 7 stycznia 2013 r., podczas gdy zezwolenie zostało wydane 13 stycznia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 12-26, 128-139, 161-176)

W Schronisku, oprócz właściciela pracowało siedem osób:

- pracownik prowadzący na zlecenie dokumentację i reprezentujący Schronisko³,
- dwóch pracowników na podstawie umowy o pracę – zajmujących się obsługą Schroniska, z których jeden jest również kierowcą,
- dwóch pracowników na podstawie umowy zlecenia – zajmujących się obsługą schroniska, z których jeden był również stróżem i palaczem,
- lekarz weterynarii – na podstawie umowy zlecenia. (dowód: akta kontroli str. 27)

W Schronisku zapewniono opiekę nad zwierzętami w dni wolne od pracy: w soboty wszyscy pracownicy pracowali do godziny 14, a po tej godzinie oraz w dni powszednie w nocy oraz w niedziele i święta na terenie schroniska pozostawał stróż i co najmniej jeden pracownik (dwóch pracowników na stałe mieszkało na terenie Schroniska). Reprezentujący Schronisko Wojciech Grzesiuk wyjaśnił, że dodatkowo, w zależności od potrzeb, zatrudniane są dwie osoby do obsługi Schroniska na podstawie umowy o dzieło lub umowy zlecenia.

(dowód: akta kontroli str. 28-29)

Transport zwierząt odbywał się samochodami Opel Combo, Opel Vivaro i przyczepą. Na wszystkie pojazdy Schronisko posiadało zezwolenia przewoźnika wydane przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Mońkach wydane odpowiednio 26 listopada 2012 r., 29 maja 2014 r. oraz 18 lipca 2013 r. i ważne przez pięć lat od daty wydania. Zezwolenie na zarobkowy przewóz zwierząt i weterynaryjny numer identyfikacyjny Powiatowy Lekarz Weterynarii w Mońkach nadał w dniu 25 marca 2015 r. Właściciel Schroniska odbył też kurs dla osób wykonujących czynności w zakresie transportu lub obsługi zwierząt w czasie transportu⁴ i posiadał wydaną 27 listopada 2012 r. przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Mońkach licencję dla kierowcy transportującego zwierzęta.

(dowód: akta kontroli str. 51-54, 180-182)

1.2. Stan techniczny i sanitarny schroniska

Ogłędziny terenu i obiektów Schroniska przeprowadzone przy udziale specjalisty, biegłego sądowego z zakresu weterynarii wykazały, że zostało ono zorganizowane zgodnie z wymogami rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 23 czerwca 2004 r.

---

³ Będący jednocześnie aktywnym działaczem Towarzystwa Opieki nad Zwierzętami, a od 23 kwietnia 2014 r. Prezesem TOZ Oddział w Elku.

⁴ Zorganizowany przez Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego w Białymstoku.

w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia schronisk dla zwierząt⁵. I tak:

- a) położone było w odległości przekraczającej 150 m. od siedzib ludzkich i innych obiektów,
- b) teren Schroniska był utwardzony i ogrodzony w sposób zapobiegający przedostawaniu się psów na zewnątrz (§ 1 ust. 2 rozporządzenia),
- c) wyodrębniono pomieszczenia przeznaczone do: wykonywania zabiegów leczniczych, izolowania zwierząt chorych, utrzymywania zwierząt zdrowych, w tym osobne dla samców, samic, samic z oseskami, młodych oddzielonych od matek, przechowywania środków dezynfekcyjnych, przechowywania karmy, wykonywania kwarantanny (które zapewniało odizolowanie od innych zwierząt), przetrzymywania zwierząt agresywnych, wydawania zwierząt ze schroniska oraz separacji zwierząt agresywnych (§ 2 rozporządzenia),
- d) schronisko było wyposażone w ustawione w odrębnym pomieszczeniu chłodziarki do czasowego przetrzymywania zwłok zwierząt (§ 3 rozporządzenia),
- e) zwierzęta były przetrzymywane w dwóch rodzajach boksów:
  - w budynkach – boksy składające się z części położonej wewnątrz budynku i zewnętrznego wybiegu – boksy wewnątrz budynków wyłożone były płytkami ceramicznymi, do ścian przytwierdzone były obręcze na miski na wodę i karmę, a na podłodze leżała mata gumowa (legowisko). Część zewnętrzna była niezadaszona, z murowanymi do wysokości ok. 1,2 m ścianami, na szczycie których było ogrodzenie z siatki.
  - zewnętrznych – wykonanych były z prefabrykowanych elementów betonowych, zadaszonych, których ścianę frontową stanowiła siatka panelowa. Wewnątrz kojców znajdowały się budy, a na podłodze mata gumowa. Do ściany kojca przytwierdzono obręcze z miskami z wodą i karmą.

Boksy (zarówno znajdujące się w budynkach, jak i zewnętrzne) oddzielone były przegrodami uniemożliwiającymi wzajemny kontakt z innymi zwierzętami. Były wykonane trwale, w sposób uniemożliwiający ucieczkę zwierząt oraz ich okaleczenie. Materiały użyte do budowy boksów były łatwe do mycia i dezynfekcji. W boksach nie stosowano ściółki. Powierzchnia boksów i wybiegów oraz ich konstrukcja zapewnia zwierzętom swobodne poruszanie się, ochronę przed zimnem, upałami, opadami oraz osłonę od wiatru. We wszystkich boksach zapewniono dostęp do światła dziennego, legowiska i wody zdatnej do picia. (dowód: akta kontroli str. 30-35)

1.3. Warunki przebywania zwierząt w schronisku i opieka weterynaryjna

1.3.1. Zwierzętom przebywającym w schronisku zapewniono właściwe warunki bytowania:

1. Zdaniem uczestniczącego w oględzinach biegłego psy miały zapewnioną swobodę ruchu – boksy położone w budynkach miały powierzchnię ok. 15 m² w części znajdującej się w budynku i ok. 10 m² w części zewnętrznej, boksy zewnętrzne miały powierzchnię ok. 6 m². W każdym z boksów zewnętrznych przebywało od 1 do 5 psów (ilość zwierząt w kojcu zależała od ich wielkości), a w boksach znajdujących się w budynkach od 2 do 7 zwierząt. Z wyjaśnień złożonych przez Właściciela Schroniska wynika, że psy w kojcach zewnętrznych przebywają nie dłużej niż dwa miesiące. „Psy w miarę możliwości są wypuszczane w większych grupach na ogrodzony teren z tyłu Schroniska. Zwierzęta są wyprowadzane codziennie w zależności możliwości i warunków pogodowych. Ilość zwierząt wypuszczanych jest różna, zależy od zachowania zwierząt, ich wielkości oraz liczby pracowników mogących te zwierzęta w danej chwili nadzorować. Zwierzęta bardziej agresywne, jako wymagające zwiększonej uwagi, są wyprowadzane co najmniej raz w miesiącu. Inne zwierzęta są wyprowadzane częściej. W Schronisku nie ma ustalonego grafiku wyprowadzeń – odbywa się to codziennie na bieżąco i jest dostosowane do aktualnych możliwości. W okresie wiosennym, letnim i jesiennym wyprowadzane są duże grupy zwierząt, które przebywają na wybiegu znacznie dłużej

⁵ Dz. U. Nr 158, poz. 1657, zwane w dalszej treści „rozporządzeniem w sprawie wymagań weterynaryjnych dla schronisk”.

niż obecnie. W czasie wyprowadzeń odbywa się mycie kojców. Zimą i w czasie złej pogody na czas mycia kojców wszystkie zwierzęta są na smyczy – odbywa się to praktycznie codziennie. Ponadto w Schronisku jest prowadzona częsta rotacja zwierząt. Przyjęliśmy taką zasadę, że po przyjeździe do Schroniska i odbyciu kwarantanny psy są umieszczane w kojcach zewnętrznych, skąd po okresie od tygodnia do dwóch miesięcy trafiają do kojców w budynku, gdzie są lepiej eksponowane i szybciej trafiają do adopcji”. Według stanu na koniec 2015 roku w Schronisku przebywało 751 psów (maksymalna liczba psów, na jaką przewidziano Schronisko wynosiła 1.000 zwierząt).

2. Zwierzęta miały zapewnione odpowiednie warunki karmienia – ilość misek w kojcach zapewniała wszystkim zwierzętom dostęp do karmy i stały dostęp do wody. Uczestniczący w oględzinach biegły stwierdził, że: „Kondycja zwierząt wskazuje, że otrzymują one prawidłową ilość karmy”. Zwierzęta były karmione surowym mięsem⁶. Schronisko dysponowało też zapasem suchej karmy. Zgodnie z zatwierdzonymi przez Właściciela instrukcjami żywienia karmą suchą i moką (mięsem), karmienie zwierząt odbywało się raz na dobę pomiędzy godziną siódmą a dziesiątą – co potwierdziły przeprowadzone oględziny. W instrukcjach żywienia zamieszczone zostały także tabele zapotrzebowania na karmę zwierząt, w których podano minimalną ilość karmy przypadającą na psa, zależnie od wagi i wieku zwierzęcia.
3. W każdym boksie psy miały legowiska z grubej gumowej maty. W kojcach zewnętrznych, oprócz mat, umieszczone były budy. W żadnym z kojców nie zalegały odchody i resztki karmy wskazujące na zaległości w sprzątanii. Zgodnie z „Harmonogramem codziennego utrzymania czystości” codzienne sprzątanie rozpoczynało się po karmieniu zwierząt od godziny 10 i mogło trwać nie dłużej niż do godziny 13. Obejmowało usuwanie odpadów stałych, mycie misek na wodę oraz koryt do karmy, mycie boksów oraz korytarza myjka ciśnieniową, a także uzupełnienie wody do picia po zakończeniu sprzątanii. Zasady prowadzenia dezynfekcji zostały uregulowane w zatwierdzonej przez Właściciela instrukcji, zgodnie z którą pomieszczenia (w tym m.in. boksy, drogi wewnętrzne, klatki przenośne) powinny być odkażane co 30 dni, a obuwie i pomieszczenia pracownicze raz na tydzień. Ponadto boksy powinny być odkażane po każdorazowym opuszczeniu zwierząt.
4. W czasie oględzin w schronisku nie było zwierząt przetrzymywanych na uwięzi. Zdaniem biegłego: „Z przeprowadzonego testu behawioralnego wynika, że zwierzęta nie są straszone i drażnione, traktowane są w sposób humanitarny – większość psów podchodzi z zainteresowaniem do osób zbliżających się do kojców. W czasie oględzin nie stwierdzono zwierząt rannych lub okaleczonych. Zachowanie zwierząt jest naturalne i niewymuszone”. (dowód: akta kontroli str. 28-29, 30-35, 36-41, 291-292)

1.3.2. Opiekę weterynaryjną nad zwierzętami przebywającymi w schronisku sprawował na podstawie umów zlecenia lekarz weterynarii prowadzący gabinet weterynaryjny EMWET w Mońkach. Do jego obowiązków należała: opieka weterynaryjna, leczenie, szczepienie i profilaktyka chorób zwierząt przebywających w Schronisku, sterylizacja i kastracja psów, wszczepianie mikroczipów oraz prowadzenie ewidencji leczenia. Zgodnie z umową lekarz miał sprawować stały dozór i przeprowadzać kontrolę weterynaryjną w Schronisku minimum trzy razy w tygodniu. Od 1 stycznia 2015 r. dodatkowym obowiązkiem lekarza weterynarii było prowadzenie dyżurów w Schronisku (co najmniej 6 godzin w tygodniu). Z wyjaśnień złożonych przez lekarza weterynarii wynika, że oględziny stanu zdrowia zwierząt były przeprowadzane trzy razy w tygodniu. W trakcie kontroli NIK lekarz był obecny w Schronisku wielokrotnie oraz asystował przy oględzinach przeprowadzanych przez biegłego. W ramach profilaktyki każde zwierzę trafiające do Schroniska było raz w roku szczepione przeciwko wściekliźnie, dwa razy w roku odrobaczane, a szczenięta do ukończenia trzeciego miesiąca były szczepione przeciwko chorobom zakaźnym (nosówka i parwowiroza). Dane o wykonanych zabiegach, szczepieniach i podanych lekach były odnotowywane w karcie zwierzęcia. (dowód: akta kontroli str. 42-45, 49-50, 183-190)

⁶ Powiatowy Lekarz Weterynarii w Mońkach zatwierdził Schronisko jako zakład wykorzystujący w żywieniu zwierząt uboczne produkty pochodzenia zwierzęcego kategorii 2 i 3.

1.3.3. Kastracja i sterylizacja zwierząt była wykonywana w gabinecie zatrudnianego lekarza weterynarii w Mońkach. Do gabinetu zwierzęta były przewożone przystosowanym do transportu zwierząt samochodem Schroniska. Do zabiegu kwalifikował zwierzęta lekarz weterynarii, najczęściej po odbytej 14 dniowej kwarantannie. Data wykonania zabiegu była ewidencjonowana w karcie zwierzęcia. W latach 2013-2015 zabiegi kastracji i sterylizacji wykonano odpowiednio u 101, 285 i 297 zwierząt, tj. 17%, 51% i 80% z przyjętych w tych latach do Schroniska. (dowód: akta kontroli str. 46-50, 183-190)

1.3.4. W latach 2013-2015 w Schronisku padły 323 zwierzęta, w tym w kolejnych latach odpowiednio: 91, 135 i 97. Stanowiło to 13%, 7% i 11% liczby zwierząt przebywających w tych latach w Schronisku⁷. Przyczyny lub okoliczności upadków były odnotowywane w kartach zwierzęcia – wskazywano, że zgon nastąpił z przyczyn naturalnych (ze starości) lub np. „*nagły zgon, przyczyna nie znana, krew z pyska, pies stał sam, zdrowy, nie leczony*”. W wyjaśnieniach kierowanych do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Mońkach w sprawie dużej liczby zgonów w 2013 roku lekarz weterynarii i właściciel Schroniska wskazali, że głównymi przyczynami dużej liczby zgonów były: bardzo zły stan psów przejętych ze schroniska w Radysach („*...Wiele psów było w stanie krytycznym, przede wszystkim były to zwierzęta stare, niedożywione, niekastrowane suki, które wymagały interwencji chirurgicznej /.../. Dodatkowo zwierzęta te przejmowane były w okresie zimowym, niskie temperatury przyczyniły się do zwiększenia ilości zgonów /.../*”) oraz wysoka śmiertelność szczeniąt trafiających do Schroniska („*.../ zwierzęta kilkudniowe, które nie nabyły odporności matczynej /.../ i które pomimo szczepień przeciw chorobom zakaźnym chorują z powodu dużej presji środowiskowej wirusów*”). (dowód: akta kontroli str. 55-60)

Zabiegi eutanazji wykonywane były przez zatrudnianego w Schronisku lekarza weterynarii. Z wyjaśnień Właściciela Schroniska wynika, że do przeprowadzenia zabiegu uspienia zwierzęta agresywne kwalifikowało konsylium składające się z dwóch lekarzy weterynarii⁸, po zasięgnięciu opinii Powiatowego Lekarza Weterynarii w Mońkach, a w przypadkach zwierząt chorych decyzję podejmował opiekujący się zwierzętami lekarz weterynarii. Zatrudniony w Schronisku lekarz weterynarii wyjaśniła, że eutanazje wykonuje w swoim gabinecie w Mońkach. Najczęściej uspiane są zwierzęta chore na nowotwory ze złymi rokowaniami oraz takie, u których podczas zabiegów kastracji lub sterylizacji wystąpiły komplikacje (np. masywne krwawienia) lub zauważono zmiany na narządach uniemożliwiające normalne funkcjonowanie. Zabiegi uspienia przeprowadzane były przy wykorzystaniu: ksylazyny podanej podskórnie lub domięśniowo w dawce 1-3 mg/kg masy ciała, chlorowodorku ketaminy w dawce 3 mg/kg masy ciała i podanego dożylnie pentobarbitalu sodowego w dawce 0,1-0,2 ml/kg masy ciała. W 2013 roku przeprowadzono 11 eutanazji (6 psów z powodu nadmiernej agresywności, cztery z powodu nowotworów lub innych chorób i jeden nie wybudził się po zabiegu). W 2014 roku uspieno 10 zwierząt (sześć z powodu nowotworów, trzy w wyniku powikłań po sterylizacji i jedno z porażeniem kończyn tylnych). W 2015 roku eutanazji poddano dziewięć psów (siedem z powodu nowotworów i dwa po powikłaniach po sterylizacji). (dowód: akta kontroli str. 46-48, 49-50, 290)

Schronisko posiadało umowy na odbiór padłych zwierząt zawarte na czas nieokreślony: 31 października 2012 r. z firmą Energoutil Jan Laskowski z Etku oraz 28 stycznia 2013 r. z firmą Struga S.A. z Jezuickiej Strugi. (dowód: akta kontroli str. 198-203)

1.3.5. W latach 2013-2015 Schronisko było kontrolowane sześć razy (po dwa razy w każdym roku) przez Powiatowego Lekarza Weterynarii z Moniek pod kątem spełniania warunków funkcjonowania jako schronisko dla bezdomnych zwierząt. Kontrole nie wykazały żadnych nieprawidłowości. (dowód: akta kontroli str. 222-253)

Ponadto Powiatowy Lekarz Weterynarii z Moniek skontrolował:

- Schronisko w dniach 14 stycznia i 24 listopada 2014 r. oraz 29 grudnia 2015 r. pod kątem wykorzystania w żywieniu ubocznych produktów pochodzenia zwierzęcego – podczas kontroli przeprowadzonej 24 listopada 2014 r. stwierdzono nieprawidłowości

⁷ Sumy zwierząt na koniec roku poprzedniego i przyjętych w danym roku do Schroniska.

⁸ Drugi lekarz weterynarii był zapraszany do konsylium przez lekarza weterynarii Schroniska.

polegające na braku dokumentacji dotyczącej dat i ilości wykorzystanych materiałów do karmienia zwierząt oraz sposobu postępowania z niewykorzystanymi materiałami. Podczas pozostałych kontroli nieprawidłowości nie stwierdzono;

- środki transportu Schroniska w dniach 29 maja 2014 r. i 22 grudnia 2014 r. – nieprawidłowości nie stwierdzono. (dowód: akta kontroli str. 254-272)

Schronisko było także kontrolowane przez pracowników urzędów gmin, z których pochodziły zwierzęta. Z części tych kontroli Schronisko nie posiadało notatek lub protokołów lub takie dokumenty nie były sporządzane. Schronisko dysponowało na przykład notatkami z ośmiu kontroli przeprowadzonych w 2014 i 2015 roku (po cztery w każdym roku) przez pracowników Urzędu Miejskiego w Elku. Przeprowadzone kontrole nie wykazały żadnych nieprawidłowości, sformułowano natomiast jeden wniosek o uaktualnienie zakładki „Psy do adopcji z terenu Miasta Elku” na stronie Schroniska. (dowód: akta kontroli str. 273-283)

1.4. Ewidencja zwierząt

1.4.1. Zwierzęta były ewidencjonowane w dniu przyjęcia do Schroniska w systemie elektronicznym (program Schronisko). Dla każdego zwierzęcia w systemie zakładano kartę, na której zapisywano:

- a) dane identyfikacyjne: gatunek, rasa, wiek, płeć, rozmiar, umaszczenie, opis dodatkowy (gdzie najczęściej określano miejsce odłowienia psa i z czyjego wezwania nastąpiło odłowienie), identyfikator (numer nadany zwierzęciu w Schronisku podczas rejestracji i numer wszczepionego czipu) oraz gminę z której pochodziło zwierzę,
- b) zdjęcie psa,
- c) dane rejestracyjne: datę przyjęcia, numer boksu, w którym umieszczono psa, uwagi rejestracji (najczęściej dotyczące agresji i stosunku psa do ludzi lub też konieczności szybkiej sterylizacji), datę kastracji lub sterylizacji,
- d) dane wydania: datę wydania, typ wydania (adopcja, upadek, ucieczka lub eutanazja), uwagi wydania (informacje o przyczynach eutanazji lub upadku, dane adoptującego),
- e) preferencje adopcji,
- f) szczepienia i leczenie (przeprowadzone zabiegi, podane leki wraz z datą i danymi lekarza). (dowód: akta kontroli str. 183-190)

1.4.2. Podczas kontroli dokonano weryfikacji zwierząt odłowionych z Miasta Grajewa. Identyfikację przeprowadzono na podstawie zdjęć zwierząt zamieszczonych w rejestrze Schroniska, a w przypadku trudności z rozpoznaniem zwierzęcia, na podstawie numerów czipów wszczepionych psom. Z 91 psów odłowionych w Grajewie, które według ewidencji powinny przebywać w Schronisku zidentyfikowano 90. Jednego psa nie odnaleziono. Reprezentujący Schronisko Wojciech Grzesiuk wyjaśnił, że pies najprawdopodobniej uciekł w ostatnich dniach z boksu. Zapis o ucieczce został wprowadzony 26 lutego 2016 r. do ewidencji Schroniska. (dowód: akta kontroli str. 28-29, 189-190, 284-287)

1.5. Wykorzystanie środków finansowych z budżetów gmin

1.5.1. Według stanu 11 marca 2016 r. Schronisko posiadało zawarte umowy na przyjmowanie bezdomnych zwierząt z dziewięcioma gminami i jednym związkiem gminnym zrzeszającym dwie gminy. Ponadto w 2013 i 2014 roku gmina przyjmowała zwierzęta z gminy Szczerców (woj. łódzkie) oraz w 2014 roku z gminy Suchowola.

W umowach zawieranych z gminami przyjmowano następujące sposoby finansowania odłowienia i pobytu zwierząt w Schronisku:

A. Stawka ryczałtowa miesięczna niezależna od liczby odłowionych zwierząt i czasu ich pobytu w Schronisku – umowy z gminami: Jaświły, Knyszyn, Mońki, Trzcianne, Goniądz, Jasionówka, Grajewo, Rajgród, Knyszyn i Związkiem Kumiałka-Biebrza⁹. Stawka miesięczna wynosiła:

- w 2013 roku – od 2.080 zł (Jasionówka) do 7.500 zł (Grajewo) – łącznie pięć umów,

⁹ Związek utworzony przez gminy Janów i Korycin.

- w 2014 roku – od 3.500 zł (Jasionówka) do 8.220 zł (Grajewo) – 10 umów,
- w 2015 roku – od 3.500 zł (Jasionówka) do 17.220 zł (Mońki) – 9 umów.

Jak wyjaśnił Właściciel Schroniska wartość umów zawieranych z gminami ustalano podczas negocjacji, biorąc pod uwagę ilość psów na utrzymaniu w poprzednim roku i średnią miesięczną odłowów na danym terenie oraz koszty związane z utrzymaniem Schroniska i jego obsługą.

Do zadań Schroniska należało przede wszystkim: odłowienie i transport bezdomnych zwierząt, opieka weterynaryjna (w tym m.in.: badania, szczepienia, leczenie oraz usypianie ślepych miotów), prowadzenie ewidencji zwierząt, prowadzenie działań zmierzających do adopcji psów. W umowach z ośmioma podmiotami (w tym z gminami Rajgród i Goniądz od 2014 roku) zagwarantowano wykonywanie sterylizacji lub kastracji u wszystkich zwierząt po okresie kwarantanny. (dowód: akta kontroli str. 46-48, 80-176)

B. Wynagrodzenie za każdy dzień pobytu zwierzęcia w Schronisku – w umowach zawartych z Miastem Elk wynagrodzenie Schroniska składało się z sumy jednostkowych stawek za każdy dzień pobytu psa w Schronisku oraz jednorazowej opłaty za odłowienie psa. W 2014 r. Elk płacił 123 zł za odłowienie psa oraz 4,35 zł za każdą dobę jego pobytu w Schronisku (2,10 zł za szczeniaka), zaś łączna roczna kwota wynagrodzenia nie mogła przekroczyć 593.224 zł. W 2015 r. opłata za odłowienie wynosiła 111 zł, a za każdy dzień pobytu 3,99 zł (1,75 zł za szczeniaka) – łączne wynagrodzenie Schroniska za odłowienie i zapewnienie opieki zwierzętom nie mogło przekroczyć 433.903,50 zł. Od 1 grudnia 2015 r. koszt odłowienia ustalono na 20 zł, dziennego pobytu psa w Schronisku na 3,75 zł (1,80 zł szczeniaki), a łączne wynagrodzenie nie mogło być większe niż 680.208,30 zł. Zgodnie z zawartymi umowami do obowiązków Schroniska należało m.in.: odłowienie psa, zapewnienie mu właściwego karmienia i traktowania oraz opieki weterynaryjnej, przeprowadzenie sterylizacji lub kastracji wszystkich zwierząt oraz wszczepienie czipów i prowadzenie ewidencji elektronicznej oznakowanych zwierząt. Ponadto Schronisko zostało zobowiązane do prowadzenia strony internetowej z informacjami o psach do adopcji, umożliwienia dostępu do zwierząt osobom chętnym do ich adoptowania oraz promowania wraz ze szkołami, wolontariuszami i organizacjami pozarządowymi zajmującymi się opieką nad zwierzętami prawidłowych postaw człowieka w stosunku do zwierząt oraz możliwości adopcji zwierząt. Zawarto także zapis o obniżeniu wynagrodzenia w przypadku nieosiągnięcia założonego wskaźnika adopcji zwierząt – w 2014 i 2015 roku w przypadku przekazania do adopcji mniej niż 40% odłowionych zwierząt wynagrodzenie miało być obniżane do 60% stawki bazowej, a w 2016 roku do adopcji miało być przekazanych co najmniej 45% zwierząt, zaś w przypadku nieosiągnięcia tego wskaźnika stawka wynagrodzenia miała być obniżona o 45%. (dowód: akta kontroli str. 61-75)

W umowie zawartej 11 lipca 2013 r. z gminą Szczerców Schronisko zobowiązało się do przejęcia i utrzymywania zwierząt przekazanych przez gminę do schroniska w Wojtyszkach. Przejęcie jednego psa kosztowało 123 zł, a każdy dzień jego pobytu w Schronisku 5,90 zł. (dowód: akta kontroli str. 76-79)

1.5.2. W związku z realizacją umów zawartych z gminami Schronisko pozyskało środki w wysokości:

- w 2013 roku – 269.645 zł,
- w 2014 roku – 885.492 zł,
- w 2015 roku – 1.030.897 zł. (dowód: akta kontroli str. 177)

Koszty funkcjonowania Schroniska – bez wydatków na inwestycje – w poszczególnych latach wyniosły:

- w 2013 roku – 269.645 zł, w tym wyżywienie 42.000 zł, opieka weterynaryjna (w tym szczepienie, kastracja i sterylizacja) 14.500 zł, koszty transportu 10.500 zł, płace 12.900 zł i inne (m.in. podatki, leasingi) 101.685 zł,
- w 2014 roku – 885.492 zł, w tym wyżywienie 45.000 zł, opieka weterynaryjna 24.200 zł, koszty transportu 27.000 zł, płace 35.600 zł i inne 307.924 zł,

- w 2015 roku – 1.030.897 zł, w tym wyżywienie 55.000 zł, opieka weterynaryjna 35.200 zł, koszty transportu 36.400 zł, płace 59.900 zł i inne 477.315 zł.

Średni dzienny koszt utrzymania jednego zwierzęcia w Schronisku w latach 2013 – 2015 wynosił odpowiednio: 2,73 zł, 2,45 zł i 2,70 zł¹⁰.

Dzienny koszt wyżywienia zwierząt wyniósł odpowiednio: 0,63 zł, 0,25 zł i 0,22 zł.

(dowód: akta kontroli str. 55, 178-179)

W złożonych wyjaśnieniach w sprawie kosztów żywienia zwierząt reprezentujący Schronisko Wojciech Grzesiuk podał, że: „Schronisko ma zezwolenie PLW na karmienie zwierząt mięsem kategorii 2 i 3. Posiadamy dostosowany środek transportu oraz pełne zaplecze do przygotowywania karmy, jak i chłodzenia. Karmę otrzymujemy dwa, trzy razy w tygodniu z firmy Rzeźnia Braci Szybco. Tygodniowo kupujemy ok. 6-8 ton odpadów mięsnych za które płacimy od 1000 do 1500 zł. Ponadto z innych rzeźni (m.in. Biebrzańskie Smaki, Arhelan, Markanda Białystok SA, Meat Food Poland) otrzymujemy odpady mięsne za które płacimy symboliczną opłatę (np. faktury są wystawiane na 1 grosz). Psy są karmione bezpośrednio mięsem, jeżeli jest ono lepszej jakości lub też jest gotowane – odpady gorszej jakości. Dostajemy też od producenta suchej karmy - Josera Polska karmę z tzw. zwrotów. Ostatnio było to 2,5 tony za które wystawiona została faktura na 23 zł. Została ona wycofana z magazynów firmy ze względu na porwane opakowania. Na bieżąco są prowadzone rozmowy z przedsiębiorcami w celu pozyskania różnego rodzaju odpadów mięsnych do karmienia zwierząt”.

(dowód: akta kontroli str. 55, 178-179, 293)

Na inwestycje w badanych latach wydatkowano odpowiednio: 92.300 zł, 245.626 zł i 181.940 zł.

(dowód: akta kontroli str. 178)

W okresie objętym kontrolą w Schronisku przeprowadzono m.in. następujące prace remontowo-modernizacyjne: wymieniono kanalizację, położono chodniki, wybudowano lub przystosowano pomieszczenia do przygotowania karmy zwierzętom (chłodnia, przygotowalnia, piece i myjnie), zaadoptowano miejsce do prowadzenia spotkań z młodzieżą oraz rozbudowano boksy zewnętrzne.

(dowód: akta kontroli str. 46-48)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze stwierdzono następującą nieprawidłowość:

1. Schronisko nie miało zezwoleń właściwych wójtów na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na obszarze gmin: Knyszyn, Szczerców, Trzcianne, Rajgród, Suchowola i tworzących Związek „Kumiałka-Biebrza” gmin Janów i Korycin (siedmiu z trzynastu, na rzecz których taka usługa w okresie objętym kontrolą była świadczona) oraz świadczyło w dwóch gminach taką usługę przed uzyskaniem zezwolenia:

- w Goniądzu - wylapywaniem zwierząt Schronisko zajmowało się od 10 stycznia 2013 r., podczas gdy zezwolenie zostało wydane 25 marca 2014 r.,
- w Grajewie - Schronisko odławiało zwierzęta od 7 stycznia 2013 r., podczas gdy zezwolenie zostało wydane 13 stycznia 2016 r.

Stanowiło to naruszenie art. 7 ust. 1 pkt. 3 i ust 6 ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹¹, gdyż na prowadzenie przez przedsiębiorców takiej działalności wymagane jest uzyskanie zezwolenia, którego udziela, w drodze decyzji, wójt, burmistrz lub prezydent miasta właściwy ze względu na miejsce świadczenia usług. W złożonych wyjaśnieniach Właściciel Schroniska podał, że nie występował o takie zezwolenia, gdyż gminy zawierając umowy na zapewnienie opieki bezdomnym zwierzętom ich nie wymagały. (dowód: akta kontroli str. 12-26, 61-176, 292)

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, sposób zorganizowania w Schronisku opieki bezdomnym zwierzętom.

¹⁰ Obliczony jako iloraz dziennego kosztu utrzymania Schroniska bez inwestycji i przeciętnej, dziennej, liczby psów w danym roku (średnia liczby psów na pierwszy i ostatni dzień roku).

¹¹ Dz. U. z 2013 r., poz. 1399 ze zm.

2. Realizacja działań adopcyjnych przez schronisko

2.1. Adopcje zwierząt

2.1.1. We wszystkich umowach z gminami umowach zawarto postanowienia zobowiązujące Schronisko do podejmowania działań mających na celu promowanie prawidłowych postaw człowieka w stosunku do zwierząt oraz znalezienie dla zwierząt nowych opiekunów:

- poprzez prowadzenie prelekcji w szkołach, akcji plakatowych oraz umożliwienie wycieczkom szkolnym zwiedzania Schroniska,
- promowanie w lokalnych mediach tematyki z zakresu opieki i ochrony zwierząt oraz możliwości adopcji,
- utworzenie strony internetowej z informacjami o psach przebywających w Schronisku i możliwościach ich adoptowania. Dodatkowo np. w umowie z gminą Mońki Schronisko zobowiązało się do utworzenia odrębnej zakładki na stronie internetowej pn. „Psy do adopcji z terenu gminy Mońki”.

W umowach z Elkiem, Mońkami i Grajewem zagwarantowano też, że do adopcji wydawane będą tylko zwierzęta zacypowane, wysterylizowane lub wykastrowane i zaszczepione, z aktualną książeczką zdrowia. W umowach z pozostałymi ośmioma podmiotami¹² takich zapisów nie zawarto.

Ponadto w umowie z Miastem Elk określone zostały minimalne wskaźniki adopcji przekazanych z Elku zwierząt – w przypadku ich nieosiągnięcia obniżeniu ulegała wnoszona przez Miasto opłata (zagadnienie opisano w punkcie 1.5.1. wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 61-176)

2.1.2. Z adoptującymi podpisywano umowy adopcyjne, w których oprócz danych adoptującego i informacji o psie i zabiegach weterynaryjnych, zastrzegano możliwość przeprowadzenia inspekcji w miejscu pobytu adoptowanego zwierzęcia i odebrania go w razie stwierdzenia nieodpowiednich warunków. Ponadto zobowiązywano adoptującego do:

- zapewnienia zwierzęciu wyżywienia, wody i schronienia oraz utrzymywania w granicach posiadłości i niewypuszczania na tereny otwarte bez dozoru,
- zaopatrzenia zwierzęcia w obrozę z adresem i numerem telefonu,
- zarejestrowania psa we właściwym urzędzie oraz zapewnienia mu opieki weterynaryjnej i szczepień ochronnych,
- nieutrzymywania psa na łańcuchu oraz zapewnienia psu podwórzowemu ciepłej budy,
- traktowania zwierzęcia łagodnie i przyjaźnie, niepoddawania go eksperymentom medycznym lub innym,
- zapobiegania rozmnażaniu,
- nieodsprzedawania lub przekazywania zwierzęcia innej osobie oraz powiadomienia Schroniska o jego zaginięciu.

Do umowy dołączona była kopia dokumentu tożsamości adoptującego. Z wydania w systemie rejestracyjnym Schroniska generowana była karta wydania zawierająca dane zwierzęcia oraz osoby odbierającej.

Tworzące zbiór dane osobowe osób adoptujących zostały zgłoszone do rejestracji u Generalnego Inspektora Danych Osobowych w trakcie kontroli NIK (3 marca 2016 r.).

(dowód: akta kontroli str. 196-197)

W latach 2013-2015 adoptowanych zostało 410 psów, w tym 104 w 2013 roku, 168 w 2014 roku i 138 w 2015 roku. Schronisko nie pobierało opłat za adopcje zwierząt.

¹² Bez umowy z gminą Szczerców, która przewidywała odbiór i przetrzymanie zwierząt ze schroniska w Wojtyszkach.

Od rozpoczęcia funkcjonowania Schroniska wystąpiły dwa przypadki zwrócenia adoptowanych zwierząt, które według wyjaśnień Właściciela Schroniska szybko zostały ponownie adoptowane. (dowód: akta kontroli str. 46-48, 191-196)

2.1.3. W trakcie kontroli NIK do 50 osób, które w latach 2014 – 2015 adoptowały zwierzęta ze Schroniska skierowane zostały ankiety dotyczące oceny procesu adoptowania zwierząt. Do dnia zakończenia kontroli wpłynęło osiem ankiet z których wynika, że: adoptujący bardzo dobrze ocenili sposób prowadzenia adopcji przez pracowników Schroniska, adoptowane zwierzęta były w dobrym stanie, nie wymagały pomocy weterynarza, były wysterylizowane lub wykastrowane, a w przypadkach adopcji dokonanych w krótkim czasie po odłowieniu zabieg kastracji lub sterylizacji był wykonywany nieodpłatnie później. Z odpowiedzi sześciu respondentów (z ośmiu, którzy udzielili odpowiedzi) wynika, że wraz z umową adoptujący otrzymywali książeczkę (kartę) zdrowia zwierzęcia z informacjami o szczepieniach (dwóch respondentów stwierdziło, że nie dostało żadnych dokumentów). Czterech adoptujących (z sześciu, którzy udzielili odpowiedzi) stwierdziło, że otrzymało dane z chipsa zwierzęcia, a dwóch, że nie dostało takich danych. (dowód: akta kontroli str.204-221)

2.1.4. Schronisko prowadziło szereg akcji propagujących humanitarne traktowanie zwierząt i właściwą opiekę nad nimi:

- współorganizowało we współpracy z Towarzystwem Opieki nad Zwierzętami Oddział w Elku i sponsorowało akcję „Uśmiechnięte cztery łapy”, w ramach której przeprowadzono szereg spotkań z dziećmi w szkołach i przedszkolach, zorganizowano konkursy dla dzieci i festyny oraz wydano książeczkę szkolno-edukacyjną „Uśmiechnięte cztery łapy”,
- organizowało wizyty uczniów szkół w Schronisku,
- w lutym 2015 roku w spółdzielniach mieszkaniowych i wybranych sklepach w Elku rozwieszono plakaty promujące adopcję ze schroniska Green House,
- we wrześniu 2014 roku na budynku Zespołu Szkół Nr 1 w Elku powieszony został baner propagujący akcję adopcyjną „Pomóż nam pomagać”, a w ramach tej akcji Schronisko brało udział w dożynkach w Prostkach i Rożyńsku,
- współorganizowało obchody Światowego Dnia Zwierząt 10 października 2014 r. w Elku,
- w ramach współpracy z wolontariuszami Schronisko finansuje dwa prowadzone przez wolontariuszy domy zastępcze w Elku. (dowód: akta kontroli str. 288-289)

Jak wyjaśnił reprezentujący Schronisko Wojciech Grzesiuk wolontariusze do Schroniska przychodzą okazjonalnie. Maja oni swobodny dostęp do Schroniska i zwierząt, a Schronisko jest otwarte na współpracę z takimi osobami. (dowód: akta kontroli str. 28-29, 46-48)

Ustalono
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację Schroniska działań adopcyjnych oraz promujących adopcję i właściwy stosunek człowieka do zwierząt.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹³, wnosi o uzyskanie zezwoleń właściwych wójtów na prowadzenie działalności w zakresie ochrony przed bezdomnymi zwierzętami na obszarze gmin, którym świadczono są usługi w tym zakresie.

¹³ Dz. U. z 2015 r. poz. 1096.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Białymstoku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Białystok, dnia 29 marca 2016 r.

Kontroler
Tomasz Suchowierski
główny specjalista kontroli państwowej

DYREKTOR DELEGATURY
Najwyższej Izby Kontroli w Białymstoku
z up. WICEDYREKTOR
Agata Ciupa

.....
podpis

.....
podpis